

Den bästa av världar

Folkbildning i Sverige

- Tio studieförbund: Varje studieförbund har sin egen profil och ideologiska särart.
 - Studieförbundens verksamheter:
 - Studiecirklar (664 000 deltagare)
 - Annan folkbildningsverksamhet (380 000 deltagare)
 - Kulturprogram (18 000 000 deltagare).
- 150 folkhögskolor: 107 ägs och drivs av andra organisationer, övriga ägs och drivs av regioner/landsting eller kommuner.
 - Folkhögskolornas verksamheter:
 - Långa kurser (28 000 deltagare)
 - korta kurser (103 000 deltagare)
 - Kulturprogram (240 000 deltagare)
- Folkbildningen finansieras till stor del genom stöd från stat, regioner och kommuner

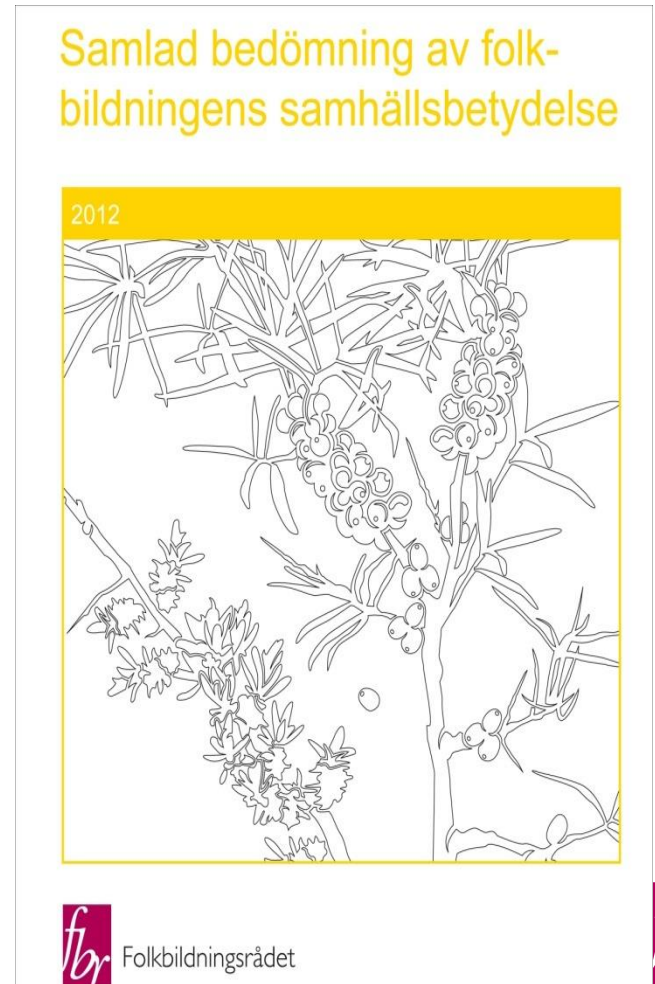
Folkbildningsrådet

- Ideell förening med tre medlemmar: Sveriges kommuner och landsting (SKL), Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation (RIO) och Folkbildningsförbundet.
- Myndighetsuppdrag givna av riksdagen och regeringen: fördela statsbidrag till studieförbund och folkhögskolor, samt följa upp och utvärdera folkbildningens verksamhet.
- Arbetar även med vissa uppdrag från medlemmarna.
- Ca 30 anställda.
- <http://www.folkbildning.se/>

■ Samlad bedömning av folkbildningens samhällsbetydelse 2013

Del av Folkbildningsrådets årliga rapportering till regeringen.
Ingår i årsredovisning, budgetunderlag samt ges ut som särtryck.

Ska visa hur statsbidraget bidragit till att folkbildningens syften har uppnåtts.

■ Statens finansiering och fyra syften

- Det statliga folkbildningsanslaget: 3,4 miljarder kronor/år
- Fyra syften som ska uppfyllas:
 - *Stärka och utveckla demokratin*
 - *Göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen*
 - *Utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället*
 - *Bredda intresset för kultur och öka delaktigheten i kulturlivet.*

■ Samlad bedömning 2013 – utgångspunkter för arbetet

- Syftesuppfyllelse kan inte mätas med precision. Den kan indikeras, men sällan bevisas i strikt eller generell mening.
- Syftesuppfyllelse indikeras ur olika perspektiv.
- *Lära, växa, förändra*. Folkbildningspropositionen 2005/06:192
- Underlag: I första hand Folkbildningsrådets nationella utvärderingar och uppföljningar, samt den statistik som studieförbund och folkhögskolor rapporterat in under året.
- (Expertgrupp: Folkbildningsrådets medlemmar, forskning, politik)

■ Syfte 1: Stärka och utveckla demokratin

Perspektiv:

- Folkbildningens olika deltagare
- Folkbildningen som mötesplats
- Flexibelt lärande – en fråga om demokrati
- Folkbildningens lärare och cirkelledare

■ Syfte 1: Stärka och utveckla demokratin

Folkbildningens olika deltagare

- Deltagarnas ålder
- Könsfördelning
- Deltagarnas utbildningsnivåer
- Deltagarnas etniska bakgrund
- Gäststuderande
- Deltagare med funktionsnedsättning
- Förstärkningsbidrag och språkschablon
- Studieförbundens nya deltagare

Folkbildningsrådets bedömning

- förändrad deltagarsammansättning inom Allmän kurs
- folkbildningen når ut till landets äldre
- folkbildningen når många deltagare med funktionsnedsättning.
- jämförelsevis höga andelen utrikes födda deltagare inom folkhögskolan
- de nya cirkeldeltagarna 2012

■ Syfte 1: Stärka och utveckla demokratin

Folkbildningen som mötesplats

- Var för sig och tillsammans
- Etniskt och religiöst uppdelad folkbildning
- Utbildningsbakgrunden skiljer deltagarna åt
- Förändrad deltagarsammansättning i folkhögskolans Allmänna kurs
- Antagning och urval påverkar gruppernas sammansättning

Folkbildningsrådets bedömning

- delar av folkbildningsverksamheten är i princip enkönad, respektive etniskt uppdelad, människor med olika utbildningsbakgrund möts inte heller alltid.
- demokratisk utmaning att skapa arenor där människor med olika etnisk bakgrund möts under jämbördiga villkor
- förändrad deltagarsammansättning inom Allmän kurs, anpassning behövs efter nya behov av stöd och vägledning
- säkerställa att folkhögskolans pedagogik och metodik är folkbildningsmässiga och svarar mot *olika* deltagargrupperns behov.

■ Syfte 1: Stärka och utveckla demokratin

Flexibelt lärande – en fråga om demokrati

- Särskilda insatser för flexibelt lärande
- Flexibelt lärande – varför, för vem och hur gör man?
- Folkbildningsnätet samlar digitala lärresurser
- Folkbildningen deltar i Digidel
- Folkbildning på distans

Folkbildningsrådets bedömning

- flexibelt är en demokratifråga och en social fråga
- prioriterat område att stärka deltagarnas baskunskaper, förmågor och kompetenser att nyttja digitala medier och delta i digital kommunikation
- flexibelt lärande ska också bidra till att öka folkbildningens tillgänglighet i olika delar av landet, och för olika deltagargrupper
- studieförbundens och folkhögskolornas ledningar behöver prioritera arbetet med flexibelt lärande.

■ Syfte 1: Stärka och utveckla demokratin

Folkbildningens lärare och cirkelledare

- Representativitet
- Cirkelledarnas kvalifikationer och kompetens
- Folkhögskolans lärare – högskoleutbildade och mentorer

Folkbildningsrådets bedömning

- hög andel högskoleutbildade lärare inom folkhögskolan
- lärarnas uppgift att arbeta motiverande och med vägledning ökar, vilket bör beaktas i Utbildningsdepartementets översyn av folkhögskolläraryrket
- cirkelledarnas kvalifikationer, kompetenser och förmågor har inte med formell utbildning att göra, behovet av ämneskunskaper varierar
- arbetet med cirkelledarnas introduktionsutbildning bör prioriteras i studieförbundens kvalitetsarbete.

■ Syfte 2: Göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen

Perspektiv

- Folkbildning i hela landet
- Folkbildningens lokala och regionala villkor och betydelse
- Samhällsengagemang via medlemsorganisationer och huvudmän

■ Syfte 2: Göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen

Folkbildning i hela landet

- En stor och idéburen del av utbildningsväsendet
- Nya studieförbund och folkhögskolor under senare år
- Studieförbundens lokala närvaro förändras
- Urbaniseringstrend inom folkhögskolan
- Färre internat och färre boende på folkhögskolornas internat

Folkbildningsrådets bedömning

- Folkbildningen är rikstäckande, och starkast representerad i de kommuner där de största behoven finns,.
- Urbaniseringstrend inom folkhögskolan = anpassning till nya, lokala behov
- Internatfolkhögskolorna är särskilt viktiga för deltagare med funktionsnedsättning eller med behov av anpassat boende, och för de riksrekryterande kurserna.
- Antalet studieförbundsavdelningar har minskat, och antalet kommuner där bara få studieförbund bedriver verksamhet har ökat. Folkbildningsutbudet på mindre orter tunnas ut, den demokratiska organisationen krymper.

■ Syfte 2: Göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen

Folkbildningens lokala och regionala villkor och betydelse

- Delat ansvar mellan stat, kommun, och landsting/region
- Även annan verksamhet än folkbildning
- Folkbildningens roll i lokal och regional utveckling

Folkbildningsrådets bedömning

- Kommunernas ekonomiska bidrag till studieförbunden minskar.
- Parallell utveckling mot mindre lokal närvaro, minskat ekonomiskt stöd från kommunerna och starkare beroende av annan verksamhet än folkbildning, påverkar studieförbundens förutsättningar att leva upp till syftena med statsbidraget.
- Även folkhögskolorna blir allt mer beroende av inkomster från annan verksamhet än folkbildning.
- Studieförbundens och folkhögskolornas regionala roll och arbete behöver utvecklas.

■ Syfte 2: Göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen

Samhällsengagemang via medlemsorganisationer och huvudmän

- Folkhögskolorna och deras huvudmän
- Studieförbundens verksamhet tillsammans med medlems- och samverkans organisationer

Folkbildningsrådets bedömning

- I ett föränderligt samhälle, som innebär att nya grupper organiserar sig och deltar i samhällsbygget, ska folkbildningen vara öppen för nya idéer och behov.
- Nya politiska synsätt betonar folkbildningens och det civila samhällets betydelse för att upprätthålla och utveckla välfärden, medan funktionerna som röstbärare och opinionsbildare inte lyfts fram på samma sätt.
- Folkbildningens förankring i idéburet arbete, i det civila samhällets organisationer och i det omgivande lokalsamhället gör den till en betydande kulturaktör och kanal för individers och organisationers demokratisträvanden och vilja att påverka samhället.

■ Syfte 3: Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället

Perspektiv

- Folkbildning som medborgarbildning
- Folkhögskolan som valmöjlighet och väg vidare
- Folkbildning, validering och NQF/EQF

■ Syfte 3: Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället

Folkbildning som medborgarbildning

- Självförtroende, samhällsengagemang och initiativkraft

Folkbildningsrådets bedömning

- Många av folkbildningens kvaliteter handlar inte i första hand om formella meriter, utan om bildning.
- Det kanske viktigaste bidrag som studieförbund och folkhögskolor lämnar till samhället är medborgarbildningen.
- För många handlar resultaten om stärkt självkänsla, höjd livskvalitet och ökat samhällsengagemang.
- Den höjda bildningsnivån bland folkbildningens deltagare gör även steget till fortsatta studier enklare att ta. Bildning bidrar på det sättet till minskade utbildningsklyftor.

■ Syfte 3: Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället

Folkhögskolan som valmöjlighet och väg vidare

- Fortsatta studier och arbete
- Studiemotiverande folkhögskolekurser
- Behörighet och omdömen
- Behov av studie- och yrkesvägledning

Folkbildningsrådets bedömning

- Folkhögskolan innebär en ny chans att få behörighet till fortsatta studier eller förbättra sina möjligheter på arbetsmarknaden.
- Studiemotiverande folkhögskolekurser stärker folkhögskolans möjligheter att erbjuda utbildningsplatser till de deltagare med störst behoven av utbildning och stöd.
- För många deltagare är kvalificerad studie- och yrkesvägledning en förutsättning för att de ska komma vidare till arbete eller fortsatta studier. Folkhögskolan behöver erbjuda en fungerande studie- och yrkesvägledningsfunktion.

Syfte 3: Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället

Folkbildning, validering och NQF/EQF

- Folkhögskolan som egen skolform
- Validering och National Qualification Framework (NQF/EQF)

Folkbildningsrådets bedömning

- Folkbildningen ska inte bara värderas i relation till samhällets övriga utbildningar och bildningsinsatser. Den har framför allt ett egenvärde för kultur och bildning, och inom utbildningsområdet.
- Frågan om inplacering av folkhögskolans Särskilda kurser i med en nationell referensram för kvalifikationer är en strategisk fråga för folkbildningen.
- Det saknas fortfarande strukturer i Sverige för att kartlägga och validera generella kompetenser som förvärvats genom icke-formellt och informellt lärande. Behovet av utvecklingsarbete inom valideringsområdet är stort inom folkbildningen liksom inom andra sektorer i samhället.

■ Syfte 4: Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Perspektiv

- Sveriges största kulturarena
- Många kulturprogram
- Fler musikcirklar - männen dominerar
- Kultur, hälsa och folkbildning

■ Syfte 4: Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Sveriges största kulturarena

- Miljontals deltagare, hundratusentals arrangemang
- Arbetsmarknad för kulturarbetare
- Folkbildning i regionala kulturplaner

Folkbildningsrådets bedömning

- Folkbildningen är Sveriges största kulturarena, både när det gäller att förmedla kulturupplevelser och erbjuda möjlighet till eget skapande.
- Centrala kvaliteter är att folkbildningens kultur finns närvarande i hela landet och har en inriktning mot amatörkultur och deltagande.
- Folkbildningens kultur har betydelse för det fjärde av statens syften med stödet till folkbildningen, men är även en del i demokratiseringen av samhället, innebär social träning, skapar påverkansmöjligheter och samhällsengagemang, och bidrar till att höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället.

■ Syfte 4: Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Många kulturprogram

- Kulturprogrammen fortsätter att öka
- Kulturprogrammen i relation till Studiecirklar och Annan folkbildningsverksamhet
- Kulturprogrammets inriktning
- Kulturprogram i landets kommuner

Folkbildningsrådets bedömning

- Kulturprogrammen är den verksamhetsform som genom sin flexibilitet och öppenhet samlar flest deltagare.
- Fortfarande utgör studiecirkelarna basen i studieförbundens verksamhet, men kulturprogrammen har ökat kraftigt under den senaste 20-årsperioden.
- Detta beror delvis på att principerna för fördelning av statsbidrag har ändrats under perioden.
- Men framför allt bör de ses som ett tecken på att folkbildningens identitet och arbetsformer utvecklas.

■ Syfte 4: Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Fler musikcirklar - männen dominerar

- Fler musikcirklar – många fler rockgrupper

■ *Syfte 4: Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet*

Kultur, hälsa och folkbildning

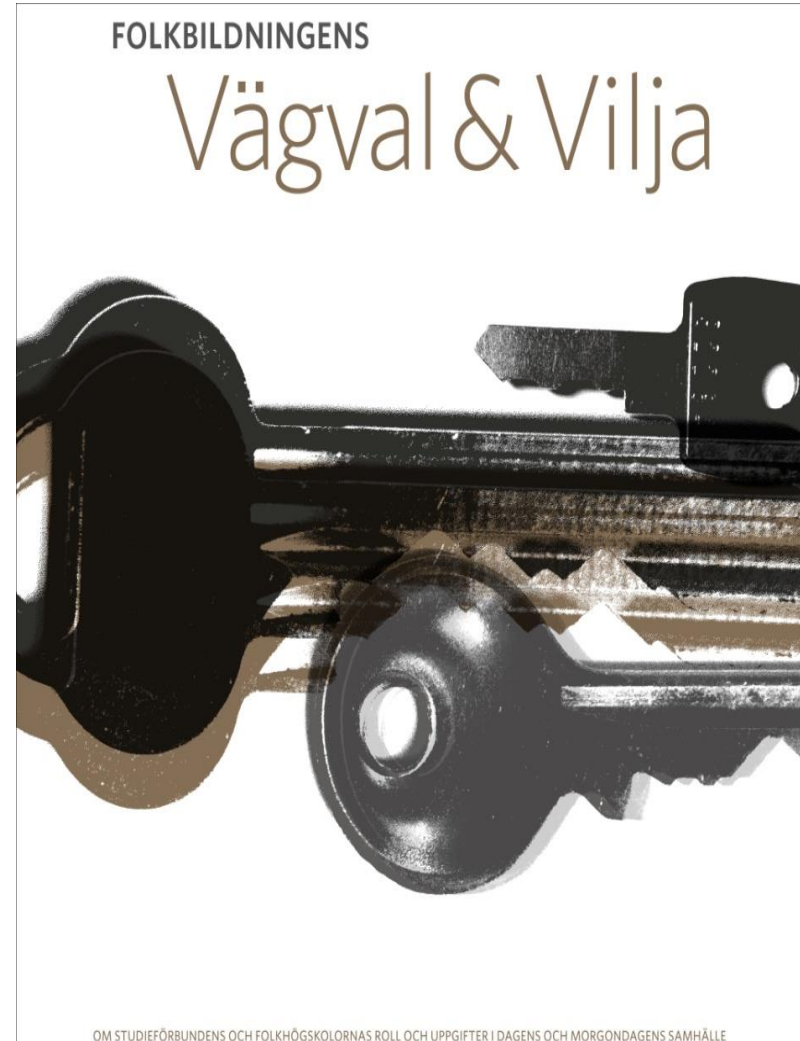
- Kultur för äldre
- Kultur på recept
- Förrehabilitering på folkhögskolor och studieförbund

■ Samlad bedömning av folkbildningens samhällsbetydelse 2014

Statens fyra syften

Folkbildningens Vägval & Vilja

Tematisering

Folkbildningens Vägval & Vilja

- *Folkbildningens Vägval & Vilja* har fokus på fem övergripande prioriteringar för den samlade svenska folkbildningen inför framtiden:
 - **Bildning & sammanhang**
 - **Tillgänglighet & delaktighet**
 - **Medborgare & civilsamhälle**
 - **Arbetsliv & livslångt lärande**
 - **Kultur & kreativitet**

Samlad bedömning 2014 - Matris

	Demokratisyftet	Påverkanssyftet	Bildnings- och utbildningssyftet	Kultursyftet
Bildning & Sammanhang Sammanhang; Personligutveckling; Hållbar utveckling; Kvalitetsutveckling/ kvalitetsuppföljning; Fortbildning; Pedagogisk utveckling				
Tillgänglighet & delaktighet Nya svenskar; Nationella minoriteter; Deltagare med funktionsnedsättning; Möten; Folkhälsa; Digital delaktighet/ Flexibelt lärande				
Medborgare & civilsamhälle Organisering och påverkansarbete; Nya föreningar och rörelser; Ökad närvaro; Aktivt medborgarskap; Samhällskritisk röst; Civilsamhällets betydelse för hållbart demokratiskt samhälle; dèutveckling och fortbildning bland huvudmän och medlemsorganisationer; Transnationellt arbete; Globala och lokala samband; Lokal utveckling; Regionala samverkansprocesser				
Arbetsliv & livslångt lärande Utmaningar på arbetsmarknaden; Behov av kompetensutveckling; Motivation; Behörighet; Vågar fram; Lärandeformer för unga; Utbildningsinsatser för utlandsfödda; Livslångt lärande				
Kultur & kreativitet Sveriges största kulturarena; Kulturella mötesplatser; Arbetsmarknad för kulturverksamma; Lokal kulturutveckling; Innovationskraft; Läsfrämjande insatser				

Samlad bedömning 2014 – Teman A–F

	Demokratisyftet	Påverkanssyftet	Bildnings- och utbildningssyftet	Kultursyftet
Bildning & Sammanhang Sammanhang; Personligutveckling; Hållbar utveckling; Kvalitetsutveckling/ kvalitetsuppföljning; Fortbildning; Pedagogisk utveckling	A. Folkbildningens pedagoger B. Folkbildningens systematiska kvalitetsarbete			A. Folkbildningens pedagoger
Tillgänglighet & delaktighet Nya svenskar; Nationella minoriteter; Deltagare med funktionsnedsättning; Möten; Folkhälsa; Digital delaktighet/ Flexibelt lärande	C. Folkbildning och flexibelt lärande D. Folkbildningens arbete för inkludering och möten	C. Folkbildning och flexibelt lärande		
Medborgare & civilsamhälle Organisering och påverkansarbete; Nya föreningar och rörelser; Ökad närvaro; Aktivt medborgarskap; Samhällskritisk röst; Civilsamhällets betydelse för hållbart demokratiskt samhälle; Utveckling och fortbildning bland huvudmän och medlemsorganisationer; Transnationellt arbete; Globala och lokala samband; Lokal utveckling; Regionala samverkansprocesser	E. Folkbildningens spridning och förankring i samhället	E. Folkbildningens spridning och förankring i samhället	E. Folkbildningens spridning och förankring i samhället	E. Folkbildningens spridning och förankring i samhället
Arbetsliv & livslångt lärande Utmaningar på arbetsmarknaden; Behov av kompetensutveckling; Motivation; Behörighet; Vägar fram; Lärandeformer för unga; Utbildningsinsatser för utlandsfödda; Livslångt lärande				
Kultur & kreativitet Sveriges största kulturarena; Kulturella mötesplatser; Arbetsmarknad för kulturverksamhet; Lokal kulturutveckling; Innovationskraft; Läsförbättrande insatser	F. Kulturprogrammets betydelse		F. Kulturprogrammets betydelse	F. Kulturprogrammets betydelse

Folkbildningsrådet